

یادداشت

گره گشایی از بازار سهام
با سیاست های پولی

■ دکتر احمد مجتهد- رییس اسبق پژوهشکده

پولی و بانکی

شاخص کل بازار بورس از ۱۹ مرداد ۱۳۹۹ با شروع روندی نزولی از محدوده بیش از ۲ میلیون به محدوده یک میلیون و پانصد هزار

واحدی در روزهای اخیر رسید. در تحلیل افت نسبتاً شدید قیمت سهام و روند نزولی بازار بورس طی دو ماه گذشته به دلایل مختلفی از جمله حباب قیمتی در برخی سهام، اصلاح موقتی بازار، کاهش اعتماد سهامداران به ادامه حمایت‌های دولت و سایر ارکان حکومت از ادامه روند افزایشی بازار از جمله اختلاف نظر در خصوص عرضه صندوق پالایشی یکم، فروش عمده سهام توسط حقوقی‌ها، ایجاد ترس و وحشت در سهامداران برای تداوم کاهش قیمت‌ها و تشکیل صف‌های فروش بزرگ و رفتار توده‌ای سهامداران غیر حرفه‌ای و ... اشاره شده است. یکی دیگر از این دلایل که توسط برخی از افراد مطرح می‌شود افزایش نرخ سود بانکی است. بانک مرکزی از اوایل خردادماه سال جاری با انتشار اطلاعیه‌ای رسمی چارچوب جدید سیاست‌گذاری پولی خود را اعلام کرد. در این چارچوب جدید، بانک مرکزی با هدایت نرخ سود در بازار بین بانکی به سمت نرخ سیاستی مورد هدف خود و مدیریت نقدینگی از طریق عملیات بازار باز و تعیین و اجرای دالان نرخ سود در جهت کاهش تورم به سمت نرخ تورم هدف حرکت می‌کند. اما نکته اساسی این است که تغییرات نرخ سود طی ماه‌های گذشته چه به لحاظ ارتباطات زمانی و چه به لحاظ اثرگذاری بر رفتار سهامداران نمی‌تواند یک عامل مهم برای روند نزولی بازار بورس قلمداد شود.

چرا که بانک مرکزی بر اساس مصوبه شورای پول و اعتبار در پایان تیرماه بدون تغییر در سقف سود سپرده‌های کوتاه مدت عادی (۱۰ درصد)، سقف سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری یک ساله را تنها یک واحد درصد افزایش داده‌و از ۱۵ به ۱۶ درصد رساند. همچنین، سپرده‌های کوتاه مدت ویژه ۳ ماهه و ۶ ماهه را به ترتیب با سقف سود ۱۲ و ۱۴ درصد و سپرده‌های دوساله را با سقف سود ۱۸ درصد معرفی نمود. لازم به ذکر است نرخ سود ۱۸ درصد به عنوان بالاترین نرخ سود قبلاً برای انتشار گواهی سپرده عام توسط بانک‌ها وجود داشت و در مجموع، تعجری قابل ملاحظه‌ای روی نرخ سود اتفاق نیفتاده است؛ ضمن اینکه این نرخ با نرخ بازدهی اوراق بدهی دولت در بازار بدهی هم نزدیک است. لذا، این تغییرات چه به لحاظ زمان تأثیر و چه به لحاظ میزان تغییر آن و تأثیر احتمالی آن بر انگیزه سهامداران (فروش سهام به منظور سپرده‌گذاری مدت دار با هدف دریافت نرخ سود بانکی حداکثر ۱۸ درصدی در مقایسه با بازدهی مورد انتظار بازار بورس و سایر بازارها) نمی‌تواند اثر معنی‌داری بر رفتار و تداوم روند نزولی بازار سهام تلقی شود. به عبارت دیگر، اختلاف نرخ‌های سود سپرده‌ها با نرخ تورم و نرخ‌های بازدهی مورد انتظار سایر بازارهای دارایی در مرصدهی آن نمی‌تواند اثر معنی‌داری بر رفتار پس انداز و سرمایه‌گذاری سهامداران داشته باشد. در این راستا، ضروری است که بانک مرکزی با مهار تورم از طریق مدیریت نرخ سود و نقدینگی به تقویت ثبات اقتصادی، ایجاد بستر مناسب پس انداز و سرمایه‌گذاری و تقویت و واقعی بخش‌های مختلف اقتصاد از جمله صنایع و شرکت‌های بورسی و توسعه واقعی بازار سهام کمک نماید. در مقابل، لازم است سازمان بورس و اوراق بهادار و سایر ارکان بازار سرمایه تحلیلی درست و واقع بینانه از تحولات بازار سهام – از جمله تبیین دلایل رشد عجیب این بازار در مقایسه با سایر بازارها قبل از شروع روند نزولی آن، از جمله دعوت عمومی از مردم به حضور در این بازار و شکل‌گیری حرکت دسته جمعی مردم و تشدید تقاضای اثرات آن از انتظارات کسب بازدهی‌های بسیار بالا و در مقابل، عدم گسترش بموقع و متناسب سمت عرضه بازار سهام و همچنین دلایل تداوم این روند- ارائه کنند. این امر ضمن کاهش پلاتیکلیفی و سردرگمی کنونی سهامداران به بازگشت سریع‌تر اعتماد عمومی به این بازار و تسریع چشم اندازی روشن و درست از تحولات آتی بازار نیز کمک خواهد کرد. در مجموع، لازم است

ضمن تأکید بر بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و فرصت‌های موجود بازار سرمایه برای تقویت تأمین مالی تولید و افزایش مطلوب سهم این بازار از کل تأمین مالی اقتصاد کشور، از طریق توجه هم‌زمان به عناصر تأثیرگذار در هر دو سمت عرضه و تقاضای بازار و پرهیز از حبابی شدن قیمت سهام، مراقبت‌های لازم در خصوص کارکرد سالم و قوی بازار سهام صورت گیرد. همچنین، با جلب اعتماد سهامداران به توسعه مطلوب بازار از طریق تقویت ساختارهای نهادی، اطلاعاتی و نظارتی بازار، ضمن پرهیز از مداخلات گسترده در سازوکارهای واقعی بازار و با استفاده از ابزار موجود، شرایط امن و سالمی برای سهامداری و فعالیت در این بازار فراهم گردد.

سازمان خصوصی
سازی مواظب
واگذاری‌ها باشد

خبر ویژه

بررسی های «اسکناس» از عملکرد بانک مرکزی نشان می‌دهد

نبود انسجام در سیاست‌های ارزی
سیاست‌های یک بام و دو هوا، نرخ ارز را وارد مرحله بحرانی کرده است

از هستیم که موجبات نگرانی مسئولین، فعالین اقتصادی و آحاد مردم را فراهم کرده است. این پدیده جدیدی نیست و در گذشته هم سابقه داشته است ولی می‌توان گفت از حیث شدت و دامنه نوسانات و همچنین طول دوره زمانی، در مقایسه با گذشته بی‌سابقه است. از اوایل سال ۹۷ تا به حال نرخ ارز بیش از ۴۰۰ درصد افزایش را به خود دیده است و علاوه بر آن شاهد نوسانات شدیدی هم بوده‌ایم که فعالیت‌های اقتصادی را به شدت تحت تأثیر قرار داده و ظاهراً همچنان ادامه دارد. تردیدی نیست دلیل اصلی این امر، محدودیت‌های ناشی از تحریم و همچنین تورم شتابنده‌ای است که در اقتصاد با آن مواجه هستیم. در عین حال عواملی وجود دارند که در صورت عدم کنترل، موجب افزایش شدت و دامنه نوسانات می‌شوند. یکی از مهمترین عوامل تأثیرگذار، بازارهای غیر رسمی هستند که در شرایط نوسانی و التهاب

و بانکی و علیرغم محدودیت دسترسی به درآمدهای ارزی کشور، بانک مرکزی با تمرکز بر تأمین کالاهای اساسی، دارو و مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدی، نیازهای اساسی و ضروری کشور را با تمام سختی‌ها به خوبی و کفایت تأمین کرده و اجازه نیت نداده است که واضعان تحریم به هدف اصلی خودشان در دوسال گذشته، که همان فروپاشی اقتصاد کشور بود، برسند. با افزایش نرخ ارز در چند هفته اخیر، که در مورد دلایل آن به موقع خود توضیح خواهم داد، همه‌ها‌های سازمان یاقته و بعضاً اهداف‌های خاص، علیه بانک مرکزی آغاز شده است. با وجود سختی‌ها و دشواری‌ها، کنترل نرخ ارز دغدغه مهم بانک مرکزی است. مردم عریز مطمئن باشند بانک مرکزی بدون توجه به حواشی، به تلاش خود، برای ثبات سازی بیشتر در بازارها و انشالله عبور مطمئن از آخرین مراحل فشار حداکثری، ادامه خواهد داد»

■ توصیه‌های رئیس کل سابق به سکاتدار بان مرکزی

در همین ارتباط، ولی‌الله سیف، رئیس کل سابق بانک مرکزی در صفحه شخصی خود در فضای مجازی با اشاره به رشد ۴۰۰ درصدی قیمت ارز از ابتدای سال ۹۷ تاکنون و علل این رشد شتابان، به بانک مرکزی توصیه کرد جهت مهار قیمت ارز، کنترل معاملات فردایی را به دست بگیرد.

متن کامل یادداشت به این شرح است: در شرایط حاضر شاهد شدت التهاب در بازار

گروه اقتصاد کلان: رشد شتابان نرخ ارز و سردرگمی مسئولان دولت و بانک مرکزی، شرایط اقتصاد ایران را به مرحله حساسی رسانده و بدهی است در صورت ناتوانی در حفظ ارزش پول ملی، تمامی سیاست‌های پولی و مالی سیاستگذار عملایی اثر خواهد شد. به گزارش «اسکناس» برخی کارشناسان اقتصادی اعتقاد دارند بانک مرکزی در میانه جنگ اقتصادی و تحریم های یکجانبه آمریکا اعتماد به نفس خود را در مدیریت بازار از دست داده و سوداگران ارز توانسته اند میداندار این بازار آشفته باشند.

■ سیگنال افزایشی به بازار ارز؟

یکی از موارد مورد انتقاد، گفته‌های پیاپی رئیس کل بانک مرکزی است که به نوعی نگران کننده و مبهم است. بسیاری اعتقاد دارند موضع گیری مرتب رئیس کل نتیجه عکس می‌دهد و بازار از وضع بدتری پیدا می‌کند. عبدالناصر همتی در روزهای گذشته در تازه‌ترین یادداشت اینستاگرامی خود به بیان توضیحات درباره افزایش شدید قیمت ارز و حواشی اخیر پرداخت و نوشت: «در اوج فشار حداکثری و بعد از دو سال مقاومت بانک مرکزی در خط مقدم جنگ اقتصادی و در مقابل شدیدترین ویی سابقه ترین تحریم‌های پولی و بانکی و علیرغم محدودیت دسترسی به درآمدهای ارزی کشور، بانک مرکزی با تمرکز بر تأمین کالاهای اساسی، دارو و مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدی، نیازهای اساسی و ضروری کشور را با تمام سختی‌ها به خوبی و کفایت تأمین کرده و اجازه نیت نداده است که واضعان تحریم به هدف اصلی خودشان در دوسال گذشته، که همان فروپاشی اقتصاد کشور بود، برسند. با افزایش نرخ ارز در چند هفته اخیر، که در مورد دلایل آن به موقع خود توضیح خواهم داد، همه‌ها‌های سازمان یاقته و بعضاً اهداف‌های خاص، علیه بانک مرکزی آغاز شده است. با وجود سختی‌ها و دشواری‌ها، کنترل نرخ ارز دغدغه مهم بانک مرکزی است. مردم عریز مطمئن باشند بانک مرکزی بدون توجه به حواشی، به تلاش خود، برای ثبات سازی بیشتر در بازارها و انشالله عبور مطمئن از آخرین مراحل فشار حداکثری، ادامه خواهد داد»

■ توصیه‌های رئیس کل سابق به سکاتدار بان مرکزی

در همین ارتباط، ولی‌الله سیف، رئیس کل سابق بانک مرکزی در صفحه شخصی خود در فضای مجازی با اشاره به رشد ۴۰۰ درصدی قیمت ارز از ابتدای سال ۹۷ تاکنون و علل این رشد شتابان، به بانک مرکزی توصیه کرد جهت مهار قیمت ارز، کنترل معاملات فردایی را به دست بگیرد.

متن کامل یادداشت به این شرح است: در شرایط حاضر شاهد شدت التهاب در بازار

بورس سعودی شد

روند حرکت شاخص کل بورس روز گذشته شبیه بر خلاف هفته گذشته صعودی بود و این شاخص بیش از ۴۲ هزار واحد رشد کرد. به گزارش ایسنا، معاملات بازار سرمایه در حالی به پایان رسید که شاخص کل این بازار با ۴۲ هزار و ۷۲۲ واحد رشد رقم یک میلیون و ۵۴۶ هزار واحد را ثبت کرد. شاخص کل با معیار هم وزن نیز با ۳۱۰۵ واحد افزایش در ۴۰۰ هزار و ۶۸۹ واحد است. معامله گران یک میلیون معامله به ارزش ۶۹ هزار و ۶۷۱ میلیارد ریال انجام دادند. در این بازار فولاد مبارک اصفهان، ملی صنایع مس ایران، صنایع پتروشیمی خلیج فارس، معدنی و صنعتی گل گهر، نفت و گاز و پتروشیمی تأمین، پاریش نفت اصفهان و سرمایه گذاری غدیر نسبت به سایر نمادها بیشترین تأثیر مثبت را گذاشتند و پالایش نفت اصفهان، ایران خودرو، بانک ملت، فولاد مبارک اصفهان، گروه پتروشیمی س.ایرانیان، ملی صنایع مس ایران و بانک صادرات نمادهای پر بیننده این بازار بودند.

ارزش دلار بدون توجه به انتخابات

آمریکا کاهش می‌یابد

یک کارشناس بازار سهام انتظار دارد سه ماهه چهارم سال جاری میلادی یک فصل منفی برای دلار و شاید حتی برای بازار بورس و بازار اوراق قرضه باشد. به نقل از راشاتودی، طبق گفته پیتر سیف، ارزش دلار آمریکا در سه ماهه سوم سال جاری میلادی نمایانگر ارزش فلزات گرانبه‌ها مثل طلا و نقره و ارزش بازار سهام بوده است. پیتر شیف که مدیر عامل یورو پسیفیک کپیتال و کهنه کار بازار سهام است در یادکست خود می‌گوید ارزش دلار در سپتامبر افزایش یافته ولی در کل فصل تابستان پایین آمده‌است. شاخص دلار حدود ۲ درصد در سپتامبر با افت ۳.۵ ولی ۲.۵ درصد در سه ماهه سوم کاهش یافته‌است و، با پیش‌بینی اینکه اتفاقات بسیاری در فصل پاییز رخ می‌دهد گفت: «به نظر من سه ماهه چهارم یک فصل منفی برای دلار خواهد بود و شاید حتی برای بازار بورس و بازار اوراق قرضه». طبق گفته این اقتصاددان، شاخص دلار در ۲۰۲۱ سقوط می‌کند: «اگر این اتفاق در ۲۰۲۱ نیفتد، حتماً در ۲۰۲۲ خواهد افتاد ولی بالاخره شاخص دلار به کمتر از ۶۰ خواهد رسید. تعجیبی نخواهد داشت که شاخص دلار به کمتر از ۴۰ هم برسد. به نظر من خطرات بسیاری وجود خواهد داشت که دلار را به پایین سوق می‌دهد».

در خشش یوان

واحد پول ملی چین بهترین عملکرد فصلی ۱۲ سال اخیر خود را به ثبت رساند. به نقل از راشاتودی، پس از آن که در سه ماهه سوم امسال یوان بهترین عملکرد خود در مقابل دلار طی ۱۲ سال اخیر را به ثبت رساند، توجه معامله گران به این ارز به عنوان یک دارایی امن جلب شده‌است. ارزش یوان طی این مدت حدود چهار درصد در مقابل دلار تقویت شده است که بهترین عملکرد در بین ۱۰۰ ارز برتر جهانی مقابل اسکناس سبز محسوب می‌شود.

ریزش دوباره بورسها در آمریکا و آسیا

شاخص‌های مهم بورسی آمریکا مجدداً قرمزپوش شدند. به نقل از رویترز، هر چند از سرعت اشتغال زایی در بزرگ ترین اقتصاد جهان کاسته شده‌اما اخبار مربوط به بازار کار آمریکا کماکان امیدوارکننده است: نرخ بیکاری بزرگ ترین اقتصاد جهان تا پایان ماه سپتامبر باز هم کاهش یافته و رقم ۷.۹ درصد را ثبت کرد. این نرخ بیکاری که ۰.۵ درصد کمتر از ماه قبل بوده، کمترین نرخ بیکاری این کشور در طول پنج ماه اخیر است. در معاملات بورس‌های آسیا، شاخص‌ها عملکرد بدی داشتند: تا جایی که شاخص «نیک کی ۲۲۵» بورس توکیو ژاپن با افت ۰.۶۷ درصدی تا سطح ۲۳ هزار و ۲۹۰.۹۰ واحدی پایین رفت. شاخص «هانگ سگ» بورس هنگ کنگ ۰.۷۹ درصد بالا رفت و در سطح ۲۳ هزار و ۴۵۹.۰۵ واحد بسته شد. در چین شاخص «شانگهای کامپوزیت» کاهش ۰.۰۱ درصدی را تجربه کرد و در سطح ۳۹.۳۹ هزار و ۵۸۸.۷۱ واحد بسته شد. در وال استریت، همه شاخص‌ها نزولی بودند تا جایی که هر سه شاخص اصلی بورسی در سطح پایین تری از روز قبل خود بسته شدند.